

פניני הדרך היומי

לקט פנינים יקרים ונחמדים על סדר הדרך היומי

נזיר כז-לג | פרשת תרומה | גליון מס' 162

דף כז. פ

לחטאת חטאת וכו' בהפרשתו, וצריך להבין כונת הירושלמי שאמרו אין נמסרת לגבוה אלא בשחיטה.

ולפי דברינו שכתבנו דעיקר קרבנות נזיר באים לחלל ולהפקיע קדושת גופו של הנזיר ולכן אם גילח על אחת משלשתו יצא כמבואר בדף מ"ה, ואיזה דבעי שחיט ברישא לפירש"י בדף כ"ח ע"ב עיין שם, ומשום דכולן דין קרבן אחד יש להן אף שיש להם שמות מיוחדים, ועיקרן באים לחלל קדושת גופו של הנזיר, זהו עומק כונת הירושלמי שאין נמסרין לגבוה אלא בשחיטה, ומשום דהלא עד השחיטה לא פקעה קדושת גופו של הנזיר, וקדושת נזיר נפקעת בשחיטה כמבואר בנזיר מ"ה ושוחט את השלמים ומגלח עליהם, ולכן כיון שקרבנות נזיר באים לחלל קדושת גופו של הנזיר וקדושת גופו נפקעת בשחיטה, ולכן הקרבנות שבאים לחלל אין נמסרין לגבוה אלא בשחיטה.

דף כז: פ

ואינו יוצא בקרבן אביו - ובתוס' הקשו: דמה איצטריך קרא הא ודאי דחטאת שמתו בעליה למיתה אזלא.

וכתב בשפת אמת (הנד"מ עמ"ס נזיר - סוטה): עיין בפירוש המשניות להרמב"ם בכריתות כ"ז דמיישב זאת, דהוה אמינא כיון דבן יוצא בקרבן אביו הוה כמו שעדיין בעלים חיים, ולא הוה בכלל מיתת בעלים רק במי שאין לו בן שחייב חטאת הוה מתו בעליה, משו"ה קמשמע לן דהבן אינו יוצא בה ושוב הוה בכלל מתו בעליה. ובספר באר שבע שם הקשה עליו דבהוריות הגמרא דוחה טעם זה, ואיני יודע כוונתו, דוודאי למסקנא דאין הבן יוצא בקרבן אביו שוב הוה בכלל מיתת בעלים, משא"כ בסלקא דעתך וכמ"ש.

ובספר כלי גולה (ע' רסז) כתב בקושית התוס' הנ"ל: הנה ע' בזבחים [זב] דאמר רב פנחס בריה דרב אמי יש בעלים לאחר מיתה, ופירש רש"י שהיורש הוא בעליה. א"כ לדעה זו שפיר בעינן קרא למעט קרבנו ולא קרבן אביו, דהיה הו"א לומר דאם נשאר בן לאביו המת שאין זה נקרא

רשב"ג אומר, הביא שלש בהמות ולא פירש הראויה לחטאת תקרב חטאת, לעולה תקרב עולה, לשלמים תקרב שלמים וכו' - בספר בית מרדכי להגר"מ סאוויצקי ז"ל (ע' מה) כתב לחדש (עפ"י דברי המהרי"ט) דחייב התורה להביא קרבנות נזיר, מטרתם, לחלל עליהם קדושת גופו שנתקדש גופו באמירתו הריני נזיר, ואי לאו קרבנותיו, לא פקעה קדושת נזירותו בכדי, ויהי נזיר לעולם אף אם קיבל סתם נזירות דהיינו ל' יום, כמו שאר קדושת הגוף דלא פקעה בכדי ע"ש.

וכתב: ובזה מובן הירושלמי בנזיר (פ"ד ה"ה) שאמרו שם בקרבנות נזיר אין נמסרת לגבוה אלא בשחיטה, וצריך להבין, מאי שנא משאר קרבנות דקריאת שמם קובעתן לקרבן, ואם נאמר דקאי אליבא דרשב"ג דס"ל בנזיר (מ"ה ע"א) הביא שלש בהמות ולא פירש הראויה לחטאת תקרב חטאת לעולה תקרב עולה, לשלמים תקרב שלמים, ובירושלמי (פ"ו ה"ח) על האי מתניתין דרשב"ג דס"ל דלא פירש איתא: הוון בעיי מימר בשלא פירש, הא בתוך ביתו פירש, אמרינן אפילו בתוך ביתו לא פירש למה בהמה אין עליה הלכות סתומות, ופירשו המפרשים דבהמה לא שייכא סתומה אפילו לא פירש כלל דניכרת היא אם זכר בן שנתו לעולה ונקבה לחטאת ואיל בן שתי שנה לשלמים אבל מ"מ משמע דשם קרבן חל עליהן בהפרשתו אף אם לא פירש שם הקרבן וכמבואר בתוס' ישנים נדרים ד' בשם יש מפרשים, על הא דאיתא התם בגמרא דלא מתפס לחטאת נזיר בנדר דהכונה דא"צ לומר הרי זה חטאתי, ושאיני משאר קרבנות חטאת דמבואר בנדרים ו' ע"א דאמר הרי זו חטאת הרי זו אשם אף על פי שהוא חייב חטאת ואשם לא אמר כלום.

ועי' בנזיר כ"ז ע"א שהקשו על הא דרשב"ג דס"ל דלא פירש הראויה לחטאת תקרב חטאת וכו' הא אמרת בהמה לאו כמפורשת דמיא וכו' מי מצית אמרת הדין דחטאת תקרב עולה הכא נקבה הכא זכר, ועי' בפירוש הרא"ש בדף מ"ה, עכ"פ אפילו לרשב"ג חל שם קרבן של הראויה

חטאת שמתו בעליה דהא יש עכ"פ בעלים, ע"כ קמ"ל דאינו כן, ולזה בעינן קרא, וע' לקמן [ל ב] בעי רבא וכו', ואת"ל ירושה היא וכו'.

דף כח: ב

ואם היתה שבת לא יזרק- ברש"י ביצה כ: ד"ה לרבא לא זריק, אף על גב דלאו מלאכה היא גזור בה משום שבות, עכ"ל. ולכאוי כוונתו דהוי כמכה בפטיש ותיקון מנא להכשיר הבשר לאכילה. (ויל"ע למש"כ הביאורה"ל סי' שי"ח דאין מכב"פ באוכלין, ועתורי"ד שבת קכ"ח א).

והנה בפסחים ס"ה: תנן ואלו דברים בפסח דוחין שבת, שחיטתו וזריקת דמו, וכ' התוס' דזריקה אגב שחיטה תניי (דזריקה ל"ד שבת). ובתוס' הרשב"א תמה מכאן דמבואר דיש איסור בזריקה משום תיקונא דבשר, כדעת רש"י. אכן י"ל דס"ל להתוס' דאסור מדין מוקצה, דהכא מיירי שנשחט באיסור, דמערב שבת לא הי' עומדת לזריקה ואיתקצאי לכולי' יומא, ונמצא דבטלטול הדם איכא איסור מוקצה. וא"כ במתני' דפסחים דאירי בער"פ שחל בשבת, ומער' ש הי' ראוי לישחט וליזרק, א"כ שפיר כתבו התוס' דליכא דחיית שבת כלל (אכן בתוס' סוכה מ"ב: ד"ה טלטול משמע דבכל גזוני אסור מטעם מוקצה כיון דאינו כלי). ובדעת התוס' דלא ס"ל איסור זריקה משום מכב"פ, יל"פ דל"ש תיקון מנא אלא כשעושה בגוף הדבר הנתקן משא"כ בזריקה שאינו אלא גורם. (קובץ קול התורה קובץ מ"ט ע' כ')

האיש מדיד את בנו בניזר כו' - ואמרינן בגמ' (לקמן כ"ט ע"א) ר' יוחנן אמר הלכה (- למושה מסיני) הוא בניזר.

במשנה למלך (הל' נזירות פ"ב הי"ג) חוקר אי האב יכול להשאל על נדר זה, דשמא לא מציינו שאלה רק בנודר על עצמו ולא בנדר דאחרים.

עוד חקר אי הקטן יכול להשאל על נדר זה, דשמא לא מציינו שאלה רק בנדר שהוא עצמו קיבל על עצמו, ולא בנדר שהדירו אביו.

והביא מרש"י מכות כ"ב ע"א שכתב וז"ל: ואית דמפרשי נזיר שמשוון, נזיר מן הבטן [דהיינו ע"י אביו]. וקשיא לן ההיא נמי בשאלה איתי, שהי' אביו יכול להשאל עליו. ואפי' אם מת אביו, מ"מ הי' בשאלה באותה עת ע"כ.

ומדבריו פושט המשל"מ כל שאלותיו, דהרי רש"י כתב מפורש דאביו יכול להשאל על הנזירות, ועוד מבואר מדבריו דהבן אינו יכול להשאל על הנזירות, שהרי ממה שסיים רש"י שאף שכשמת האב מ"מ הי' זמן שהי' האב יכול להשאל, ול"א פשוט יותר שעדיין איתי בשאלה ע"י הבן, אלמא מוכח שהבן עצמו ליתי בשאלה.

במנחת חינוך בקומץ מנחה (מצוה שס"ח) כתב לפשוט ספיקתו של המשנה למלך מהא דאיתא בירושלמי פסחים (פ"ד ה"א) בני מישא קבלו עליהם שלא לפרוש בים הגדול כו' ברם הכא אבותיכם נדרו, כל שכן יהי' מותרות. ופי' המפרש דס"ל להירושלמי דאם אדם נשאל

על נדר שנדר הוא בעצמו, כל שכן שהוא נשאל על נדר שהדירו לו אבותיו. ולפ"ז נפשט ספקתו של המשנה למלך שיכול הבן להשאל על נזירות שהדירו אביו.

דף כט. ב

קסבר איש חייב לחנך את בנו במצוות ואין האשה חייבת לחנך את בנה במצוות כו' קסבר בנו חייב לחנכו בתו אינו חייב לחנכו- הנה סוגיין אזלא אליבא דריש לקיש, אמנם במגן אברהם (סי' שמ"ג ס"ק א) הביא מתרומת הדשן דבזה לא מציינו דפליג רבי יוחנן, ולכן קיי"ל הכי דהאם אינה חייבת לחנך את בנה במצוות, וכן האב אינו חייב לחנך את בתו במצוות.

אמנם בס' תוספת שבת הביא מס' אורח מישור כאן שתמוה על המגן אברהם שהרי בס' תרומת הדשן מסיק להחמיר דהאם גם כן חייבת לחנך את בנה, וע"כ דוקא אליבא דריש לקיש קאמר, ורבי יוחנן חולק גם על זה.

ומייתי ראוי מהא בעירובין דף פ"ב דקטן יוצא בעירוב אמנו. וכתבו שם התוס' דאע"ג דאין מערבין רק לדבר מצוה, הכא איירי במחנך את הקטן למצוה, והלא התם בסוגיא אוקים דליתי' לאבוה במתא, אלמא דגם האם מחייבת לחנך את בנה במצוות.

ובמחצה"ש כתב דעכ"ל דכיון דאיכא קצת מצוה, די בזה לענין עירוב, אבל עיקר מצות עירוב הוא על אב ולא על האם, והוכיח דבע"כ צריך לומר כן, דהא סוגיית התם אזלא אליבא דריש לקיש כמבואר שם. וריש לקיש הא ס"ל הכא מפורש דאין האם מחוייב לחנך את בנה, אלמא דעכ"פ קצת מצוה איכא.

עיין שם עוד במגן אברהם שהביא דברי התוס' כאן שהקשו מ"ש דלגבי יוהכ"פ מצאנו דחייב לחנך את בתו. ותיירצו ויש לחלק. ונסתפק המגן אברהם אי כוונתם דבכל המצוות א"צ לחנך בתו, ודוקא ביוהכ"פ דחמיר דהוא יום סליחה ומחילה צריך לחנכה. או להיפוך דבכל המצוות צריך לחנך את בתו, ודוקא לגבי נזירות דאפשר בשאלה קיל וא"צ לחנכה.

וכתב במחצית השקל דהתוס' ישנים (יומא) כתב מפורש כצד השני לחומרא, דבכל המצוות צריך לחנך את בתו, ושאני נזירות דקיל.

בנו חייב לחנכו בתו אין חייב לחנכו - בערוך השולחן או"ח (סי' רט"ו ס"ב) כתב שתינוקות שאינה בת חינוך אין עונים אחריה אמן עד שתהא בת י"ב שנים ויום אחד, וכוונתו למש"כ בגמרא דבתו אין חיוב לחנכה ולכן אף על גב דבתנוק שהגיע לחנוך עונין אמן אחר ברכותיו, מ"מ בתנוקות אין עונין עד שתהי' גדולה.

ובספר יביע אומר (ח"ח או"ח סי' כ"ה אות ח') כתב דאשתמטתי' דברי התוס' ישנים יומא פ"ב. שזהו רק לענין נזירות אבל לשאר מצות חיב לחנכה, וכ"כ המג"א סי' שמ"ג ס"ק א.

שבעשה דאינה זבוחה גם בפחות מכזית הוא עובר, דשם לא כתיב לשון אכילה, וא"כ לא קשיא מידי.

ואמר לי שגם הגאון רבי חיים הלוי אב"ד קהילת בריסק נ"י ניסה לתרץ באכילת חצי שיעור, אך אינו זוכר האידעלעה בידו.

ד. בפשיטות אין מקום לקושיא זו, דהא משכחת לה באמת כשיאכל בשני פעמים שני זיתים, אלא דבעל כרחו צריך לאכול בכדי אכילת פרס, דאל"כ לא הוי אכילה, וא"כ אינו [מקיים] [יוצא] מצות אכילת קדשים, וא"כ ממה נפשך קשה, או שאינו [מקיים] [יוצא] מצות אכילת קדשים, או שאוכל טריפה. וזהו רק לענין איסור אכילה, אבל לענין שלא יטמא משום טומאת בית הבליעה בנבילת עוף טהור ודאי אין מקום קושיא כלל, דהא שפיר משכחת לה כשיאכלם שני חצאי זיתים בזה אחר זה, דהא כשיורד למעיו אינו מטמא כלל, ולענין מצות אכילה שפיר יוצא כשאוכל בכדי אכילת פרס, ופשוט.

ומה שכתבתי בס"ד דמשכחת לה שיאכלו מעט מעט, דאחר שכבר נבלע במעיו אינו מצי עוד לטמא, תודה לקל שכיוונתי לדעת שני שרי התורה רבותינו האחרונים ז"ל, הוא רבינו הגר"א ז"ל בפירוש המשנה בריש טהרות, (אלהו רבה פ"א מ"ג ד"ה ואין וכו') והחתם סופר בתשובותיו חלק או"ח סימן ק"מ שכן כתבו בפשיטות.

והשד"ר השיב דמשכחת לה בלשכות הבנויות לחוץ ופתוחות לקודש דלענין טומאה פטור, ולאכילת קדשים מותר שמה כדאיתא בזבחים [נו, א], וכן פסק הרמב"ם בפרק ו' מהלכות בית הבחירה הלכה ח'. ואמר הרב ר' יוסף ראזין נ"י שגם הוא תירץ כן.

ואם זכרונו אינו מכזיב לי הקשה קושיא כזאת בליקוטים שבסוף ספר הפלאה מהגאון בעל מחנה לוי ז"ל ביבמות [לג, ב] במאי דשקיל וטרי בזר שאכל מליקה על מה הוא חייב, דמאי טעמא לא אמרינן שהוא חייב גם על כניסתו בעזרה בטומאה בעת אכילתו. ולדברינו תתיישב קושיא הזאת בכל הדרכים האמורים בעזה"י.

דף כט: סו

לא אם אמרת בזכר שכן איסור אחד. תאמר בנקיבה ששני איסורין וכו' איסור נבילה וחולין בעזרה - הגאון בעל ארי דבי עילאי זצ"ל בספרו חידושי ארי דבי עילאי (מנחות דף ו' מדפי הספר), הקשה דמדברי הגמ' משמע דבחסאת העוף הבאה על הספק יש לחשוש רק לשני איסורים, חולין שנשחטו בעזרה שהוא בעשה ככל לאו הבא מכלל עשה, ואיסור נבילה שהוא בלאו, הלא יש עוד איסור שלישי ויותר חמור, דחסאת העוף הוא קדשי קדשים ומוכרחים לאכלה בעזרה, ואם המליקה היתה שלא לצורך ונעשית נבילה, האוכלה נטמא מחמת נבילת עוף טהור שמטמאה בבית הבליעה, וחייב כרת על ביאת המקדש. (הגאון הבית יצחק ז"ל בהסכמתו על הספר הזה, מבאי קו' זו ומגדירה כקושיא גדולה).

וז"ל רבינו אברהם מן ההר בפ"י כאן: "ומסתברא דלר' יוחנן בין אב בין אם חייבים לחנך במצות אחד לבן ואחד לבת, דלר"ל הוא דאמרי' קסבר בתו אין מחויב לחנכה והלכה כר' יוחנן ע"ש.

ועיי בקרן אורה שהסביר דאף לר"ל ה"מ בנוירות שהוא אזהרה יתירה להרגילו בפרישות מש"ה בנו אין בתו לא שאין מחויב לחנכה בזה, אבל במצוה חיובית ודאי דמחויב לחנך גם את בתו כדאמרי' ביומא פ"ב. לענין עינוי שעות דיוהכ"פ ע"ש.

והא קאכיל כהן מליקה וכו' דאין שחיטה לעוף מן התורה וכו' - הגאון האדר"ת זצ"ל בספרו עובר אורח (סי' יג) כותב: אמר לי [הרב השד"ר מורנו הרב בנימין שימאנאוויץ מקישאק] שהרב הנודע רבי יוסף ראזין נ"י מדענבורג [הרוגאצ'ובר, מח"ס צפנת פענח] הקשה בנויר [כט, א] דפריך והא קאכיל כהן מליקה, ומשני אין שחיטה לעוף מן התורה, דמשמע שהקושיא היא משום דהו"ל נבילה, והקשה מאי טעמא לא פריך עדיפא דהא כשאוכל חטאת העוף בעזרה והיא נבילה הרי נטמא וחייב על ביאת מקדש בטומאה שהוא בכרת. [והנה] שביק מרגניתא ונקט חספא, דהו"ל להקשות על מה שכתוב שם ב[ריש ע"ב] דאיכא תרי איסורי, והרי איכא נמי משום טומאה.

והשבתי תוך כדי דיבור: א. שהרי אינו חייב רק כשישהה שיעור השתחוואה, והוא כשיעור הפסוק שבדברי הימים [ב - ז], א"כ משכחת לה שיאכל אותו הכזית מליקה בבליעה שג"כ מקרי אכילה לכל דבר, וכהך דפסחים [קטו, ב] בלע מצה יצא, ועיין כתובות [ל, ב] באיסורים כהאי גוונא, ולרשב"ל עצמו בחולין [קג, ב], והבליעה היא ברגע קל, ואחר שכבר איננה בבית הבליעה היא רק ראשון לטומאה ואינו חייב כרת עוד כמו שכתב הרמב"ם בפרק ד' מהלכות ביאת מקדש) [ג' מהלכות שאר אבות הטומאה הלכה א']. ואף שנאמר דהו"ל לאו, מ"מ לא חמיר מנבילה, א"כ עדיף קושית הגמרא ממה שאוכל, שאכילת איסור חמיר טפי כמו שכתבו התוספות בשבת [יב, ב ד"ה רבי] ובכמה מקומות כהאי גוונא.

ב. יש לומר בפשיטות דאין הכי נמי דקושית הגמרא והאכיל מליקה היא גם על חיוב הכרת מפני טומאתו, וגם הקושיא מנבילה נכללת בזה. ולשינויא דחולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא תרווייהו מיתרצן, דהא כשנמלקה אינה כבר נבילה לכו"ע, רק כשמתה מאליה, עיין תוספות חולין [כ, א ד"ה לא] ומנחות [מה, א ד"ה הואיל].

ג. בפשיטות יש לומר דאין מצות אכילת חטאת העוף על כל כהן לבדו, רק שתאכל בכלל לכל כהני הבית אב, וא"כ יגיע לכל אחד פחות מכזית, וא"כ אינו מטמא בבית הבליעה כלל, דהא בעינן שיעור כזית כברי' מסכת טהרות [פרק א' משנה א'] ובגדה [מב, ב], ועיין זבחים [ע, א]. אך מנבילה פריך שפיר. אבל אין הקושיא מלאו דנבילה רק משום עשה דשאינו זבוחה, והפרי מגדים בפתחת להלכות שחיטה [ד"ה השורש הב'] כותב

וידוע מה שאמר החדושי הרי"ם זצ"ל שלוי היה אז במעשה דשכם בן י"ג שנים, ונעשה אז בר מצוה, וחידיש על הבר מצוה שלו דין זה דיכול להרוג אנשי שכם על פי דין עכ"ד וצ"ע עפ"י דברי הגרע"א הנ"ל וצ"ע. וראה עוד בהגהות מהמו"ל (הגרמ"י פלדמן ז"ל) בסוף שו"ת מהרש"ם חלק ה' (ע' ט"ו - ט"ז) מש"כ בענין זה באריכות גדולה.

דף ל. ע

אי אייתי ב' שערות כו' - נחלקו הראשונים כאן אי הדיר האב את בנו הקטן בניזיר והגדיל תוך ימי הנזירות, אי נתבטל ממילא הנזירות אף שהוא בתוך שלשים יום, או שצריך להמשיך נזירותו עד כלות הל' יום.

ועיין בתוס' יום טוב סוטה (פ"ג מ"ח) שהאריך בהשיטות. ועיין במנחת חינוך (מצוה שס"ח או"ק ט') שנסתפק לדעות הראשונים שבטל הנזירות, האם זה דוקא תוך ל' יום, או אם הגדיל וצמח לו ב' שערות מתבטל הנזירות, אבל אם כבר כלה נזירותו, ועדיין לא הביא קרבנותיו, שעדיין כל דין נזירות עליו, אם אז הגדיל צריך עדיין להביא קרבנותיו על נזירותו שהיה לו בימי קטנותו, או דגם בכה"ג אמרינן דפקע נזירותו דאינו צריך להביא קרבן על נזירותו שהדירו אביו, ומסיק דכן מסתבר לדינא.

דף לא. ע

במשנה: שור שחור שיצא מביתי ראשון ויצא לבן כו' - במחנה אפרים (הל' זכ"י ומתנה סי' א') תמה דע"כ לא פליגי ב"ש וב"ה באומר שור שחור שיצא מביתי יהא הקדש רק ביצא לבן אי אמרינן הקדש בטעות הוא הקדש או לא הוה הקדש, אבל אם יצא שור שחור באמת לכו"ע הוה הקדש, וקשה דהא קי"ל דאין ברירה, ובשעה שאמר שור שחור שיצא מביתי ראשון יהא הקדש לא ידע איזה שור שחור יצא מביתו ראשון, וא"כ למה חל ההקדש אף בכה"ג.

ותירץ עפ"י מש"כ הרשב"א בתשו' (בתולדות אדם סי' פ"ב) דליכא חסרון דברירה רק היכי דרוצה דאותו חלות שאינו מבורר יחול עכשיו לפני שהוא התברר, כגון שני לוגין שאני עתיד להפריש כו', והוא רוצה שיחול כבר מעכשיו, כדי שלא יהי' היין טבל ויוכל לשתותו. אבל המקדיש וכדו' דבר שאינו מבורר עכשיו, ויתברר אחר כך, הרי אז לכשיתברר הדבר אז חל ההקדש ואין כאן משום ברירה.

וא"כ הכא נמי אינו צריך שההקדש של אותו שור שחור שיצא ראשון יחול עכשיו, אלא לכשיצא ראשון אז יחול ההקדש, ותו לית בי' משום ברירה.

והנה הארי' דבי עילאי חידש בפלפולו דבטומאת נבילת עוף טהור אין חיבין על ביאת מקדש, רק הוקשה לו מסוגיית הגמ' שבועות דף ו' דלא משמע שם כן, אבל הבית יצחק בהסכמתו מיישב בטוב טעם שלא תהי' סתירה לחידושו.

דאיכא שני איסורים - מקשין העולם דהאיכא תלתא איסורא, דאם אינה חטאת העוף ה"ז נבלה, ונמצא דהכהן האוכל אותה נטמא, ועובר על איסור טמא שנכנס לעזרה, דהרי החטאת העוף הוא קדשי קדשים שאינו נאכל רק בעזרה. [בשו"ת דובב מישרים (ח"א סי' מ"ד) הביא קו' זאת מהארי' דבי עילאי]. ועיין מש"כ בזה לעיל ע"א.

ותירץ בס' מקדש דוד (סי' י"ד אות ט') בשם הגאון ר' ישעי' זכרי' יאלעם זצ"ל דמשכחת לה שאוכלין בלשכות הבנויות בחול ופתוחות לקודש דמבואר בזבחים נ"ו ע"א דאיתרבו לענין שאפשר לאכול בהם קדשי קדשים. ומ"מ לשאר דברים אין דינם כעזרה, וטמא שנכנס לשם פטור. וע"ש מש"כ במקדש דוד לדחות תירוצו זה.

בשו"ת דובב מישרים (שם) תירץ דלכא"ו קשה למה מטמא חטאת העוף הבא על הספק, הא הו"ל ספק טומאה ברשות הרבים, רק דכיון דהיא נשרפת, א"כ ספק טומאתו מתחלת רק בבית הבליעה, והתם הרי היא רשות היחיד. ולפ"ז א"ש, דהכא בסוגיא דדן אם היא נאכלת, הרי אם היתה נאכלת היתה עלי' שם אוכל, ותחילת הספק היתה אם מטמא טומאת אוכלין מיד, והו"ל ס"ט ברה"ר ותו לא חייל עלי' דין טומא' ודו"ק.

ר' יוסי ברבי יהודה סבר וכו' - ברש"י (בתו"ד) כתב: אבל בבן י"ג מצינו שקראו הכתוב איש כדכתיב ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי איש חרבו. וגמירי שמעון ולוי בהדיא שעתא בני י"ג שנה הוו וכו' ע"כ. הנה בפרקי אבות (פרק ה' משנה כ"א) איתא: בן י"ג למצוות, ופירש הרע"ב דילפינן זאת מדכתיב כאן איש או אשה וגו'. ובשכם כתיב (בראשית ל"ד, כ"ה): שמעון ולוי איש חרבו וגו', ולוי היה אז בן י"ג שנים, ומכאן דתיבת איש קאי על בן י"ג שנים. ומכאן מתחיל החיוב - איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם וגו' עכ"ד. וע"ש ברש"י באבות שעשה חשבון על כך שאז היו שמעון ולוי בן י"ג שנים. ובתוס' יום טוב הביא דברי רש"י ותמה עליהם. וזה כרש"י בניזיר הנ"ל.

ובתוס' הגרע"א על המשניות תמה לפי החשבון יוצא שהיה אז לוי בן י"ב שנים ומחצה ע"ש. ובמפרשים תירצו דא"נ, והיה ללוי דין דמופלא הסמוך לאיש. וא"כ יצא דיש דין מופלא הסמוך לאיש בכל התורה, ואנן קי"ל דרק לגבי נדרים ותרומה עיי' בנדה (מ"ב) ועוד. ובשאר דברים נקרא קטן, ולגבי דין דאיש או אשה כי יעשו כל חטאת האדם וגו' ודאי דרק בן י"ג שנים יש בו הדינים דהתורה וכדו'. ולא פחות מזה וצ"ע. ועיי' בקו' ערוגת בשמי נרד מהג"ר שלמה זאב פצנובסקי ז"ל בסו"ס חידושי מהרא"ך (ח"ב ערוגה ד סי' א) שהאריך בזה.

גליון זה יוצא לאור ע"י 'שיעור הדר' היומיו' בביהמ"ד אהל תורה רח' הרב יוסף קארו 4 ביתר.
ניתן לקבל גליון זה ע"י בקשה למייל:
K0504166339@gmail.com